

Statsministerens kontor
Postboks 8001 Dep
0030 Oslo

Vår saksbehandler/tlf.
Kjersti Asland, 22 03 74 00
Jan-Arne Eilertsen, 22 03 73 89

Vår ref.
2003/02272
Deres ref.
2003/01022/MS/aa

Oslo,
01.06.2004

Makt- og demokratiutredningen - høring

Vi viser til brev av 1. desember 2003.

To av Forskningsrådets viktigste oppgaver er å fremme forslag om forskningssatsinger som er viktige for samfunnet, og å organisere forskning slik at hensynet til kvalitet og uavhengighet ivaretas på en best mulig måte. Våre kommentarer til Makt- og demokratiutredningen tar utgangspunkt i denne forståelsen av våre hovedoppgaver. Vi vil i tråd med dette peke på behovet for videre forskning om makt og demokrati, og samtidig fremme noen synspunkter på hvordan slik forskning bør organiseres. Dette er utdypet nedenfor.

For øvrig vil Forskningsrådet ikke kommentere de bredere samfunnsmessige spørsmål og analyser som Makt- og demokratiutredningen belyser. En slik diskusjon hører hjemme i faglige fora og i den offentlige debatt. En viktig egenskap ved denne type forskning er at den er en nødvendig forutsetning for en opplyst allmenn debatt om spørsmålene. Makt- og demokratiutredningen har dermed gitt viktige bidrag til prosesser som videreutvikler demokratiet.

Behov for videre forskning om makt og demokrati

Makt- og demokratiutredningen (MDU) skulle gjennom en femårig forskningsinnsats belyse makt- og demokratispørsmål utfra et nærmere angitt mandat. Resultatet foreligger nå, gjennom en sluttbok, en NOU, og en lang rekke bøker og andre publikasjoner. Spørsmål om makt og demokrati berører komplekse samfunnsspørsmål, som også endrer seg over tid. Problemstillinger av denne karakter kan ikke sies å være uttømt eller endelig belyst gjennom den femårige forskningsinnsatsen som MDU representerer. Tvert om er det i kjølvannet av MDU reist interessante nye spørsmål om makt og demokrati, for eksempel gjennom diskusjonen om rettsliggjøring. Slik sett er Makt- og demokratiutredningen ikke et sluttpunkt, men en milepæl og et nytt startpunkt for videre refleksjon og forskning om makt og demokrati.

Forskningsrådet har som ambisjon å bidra til forskning om sentrale samfunnsspørsmål, herunder makt og demokrati. En rekke igangværende og planlagte aktiviteter er relevante for disse spørsmål. Vi vil spesielt framheve vårt forslag om en satsing på forskning om ”Demokrati og styring” i vårt budsjettforslag for 2005. Satsingen tar utgangspunkt i at spørsmål om demokrati og styring i stigende grad er aktuelle både i en nasjonal og en internasjonal sammenheng. Så langt i planleggingen har vi identifisert to viktige og komplekse temaer: ”Forskning om demokratiske arenaer” og ”Forskning om politikkers ansvar og begrensninger”. Vi ønsker også at forskningen skal omfatte både teoretiske, normative, juridiske og empiriske forskningsspørsmål, belyst både på tvers av geografiske grenser og ulike nivåer. Realiseringen av dette forslaget forutsetter tilslutning fra aktuelle bevilgende departement, og vil ellers kunne skje innenfor rammen av bredere satsinger.

Ellers er makt- og demokratispørsmål sentrale i all samfunnsforskning, enten den er grunnleggende eller anvendt orientert. Slike perspektiver bør også være sentrale i den sektorfinansierte forskningen, enten det dreier seg om velferdsstaten, miljøpolitikken eller innovasjon i næringsliv og offentlig sektor.

Organisering av forskning om viktige samfunnsspørsmål

Når sentrale samfunnsspørsmål skal belyses forskningsmessig, er det viktig at forskningen er organisert slik at hensynet til faglig kvalitet og uavhengighet er ivaretatt på en god måte. Uten at disse hensyn er ivaretatt, kan forskningen ikke fylle sin kritiske rolle i forhold til etablert kunnskap, etablert makt og etablert opinion.

Den faglige kvaliteten sikres ved at forskningen utføres av de beste fagmiljøene i inn- og utland. Uavhengighet forutsetter at finansierer og myndigheter ikke har direkte innflytelse over forskningens problemstillinger og opplegg og hvordan resultatene formidles. Det er også viktig at ulike forskningsperspektiver får slippe til.

All forskning som skal bidra til å belyse samfunnsmessige og politiske spørsmål, vil potensielt være anvendbar og kan dermed selv utgjøre en maktfaktor. Dette understreker ytterligere betydningen av at forskningen organiseres med tanke på å sikre høy grad av legitimitet rundt de ulike prosessene som er knyttet til sammensetning av styringsorganer, utvelgelse av prosjekter og formidling av funn og resultater.

Med vennlig hilsen
Norges forskningsråd

Arvid Hallén
konst. adm. direktør

Ingebjørg Strøno Seiersted
fung. avdelingssjef
Divisjon for vitenskap